

autor Mgr. Dita Macháčková
design a ilustrace MgA. Alina Pylaeva

**SOUBOR
VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ
PRO ŽÁKY-CIZINCE
NA 2. STUPNI ZŠ
2. DÍL**

SOUBOR VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ PRO ŽÁKY-CIZINCE NA 2. STUPNI ZŠ - 2. DÍL

český jazyk

matematika

zeměpis

přírodopis

dějepis

fyzika

výchova k občanství

chemie

<https://1url.cz/vuH65>

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Pomáhající

Plzeň

Materiál vznikl v rámci projektu „Podpora integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2023“, který je financovaný Ministerstvem vnitra ČR a realizován Odborem sociálních služeb Magistrátu města Plzně.

autor Mgr. Dita Macháčková
design a ilustrace MgA. Alina Pylaeva

Plzeň 2023

Milé kolegyně, milí kolegové,

jsme rády, že Vám můžeme představit 2. díl souboru materiálů pro žáky-cizince na 2. stupni ZŠ, který opět zahrnuje předměty český jazyk a literatura, matematika, zeměpis, dějepis, přírodopis, fyzika, chemie a výchova k občanství.

Soubor jazykově navazuje na první díl, ale na základě nových témat daných předmětů. V prvním díle se žáci seznamovali s prvními slovy jak z oblasti běžného jazyka, tak i jednotlivých předmětů. Učili se podstatná jména, rozlišení jejich rodu, některá tvrdá přídavná jména a jejich tvary při spojení se jmény podstatnými, českou abecedu a psací písmo, diakritiku a druhy souhlásek a samohlásek. Slovesa poznávali v lexikalizovaném tvaru imperativu, a to pomocí instrukcí.

Právě na slovesa se zaměřuje druhý díl souboru - žáci si osvojí časování sloves v přítomném čase. Toto učivo je vysvětleno v pracovním listu českého jazyka, proto je nezbytné, aby se žáci před používáním materiálů ostatních předmětů nejdříve seznámili pomocí tohoto listu s tím, co časování znamená, kdy v češtině platí přítomný čas, a naučili se tvořit formy sloves pravidelných i nepravidelných.

Pokud je pro Vás problematika výuky češtiny pro cizince nová, možná Vás překvapí koncepce slovesných tříd. Pro cizince je tato tradiční podoba jednoduchá a není třeba je zatím zatěžovat komplikovaným systémem, kterému se učí rodilí mluvčí. Stejně tak je tomu i u preferování hovorovějších, ale frekventovanějších koncovek, např. studuju. **Tvoření přítomného času pravidelných sloves zahrnuje tři základní kroky:**

1. Identifikace skupiny, ke které sloveso patří, a to na základě zakončení ve tvaru infinitivu.
2. Odstranění zakončení (u 3. skupiny se jedná pouze o část, tj. -AT, neboť -OV- se ve všech tvarech mění na -UJ-).
3. Připojení patřičné koncovky v souladu s osobou a číslem.
4. U záporu následuje ještě krok čtvrtý - připojení prefixu NE-.

Nepravidelná slovesa tvoří své tvary stejně jako pravidelná, cizinec ale není schopen určit konjugační skupinu na základě infinitivu (např. číst), proto se musí naučit společně s ním také 1. osobu jednotného čísla (tj. já čtu). Na základě shody stejného tvaru s patřičnou skupinou (tj. čtu jako studuju) pak postupuje v časování podle systému pravidelných sloves.

Soubor je tvořen:

1. Společnou **přílohou**, kde se nachází:
 - a) toto úvodní metodické seznámení,
 - b) užívané instrukce, které jsou znázorněny obrázkem. Na rozdíl od prvního dílu jsou vyjádřeny v přítomném čase 1. osoby množného čísla, aby byla podpořeno gramatické téma.

2. **Pracovními listy** pro jednotlivé předměty, které obsahují **výkladovou a úkolovou** složku. Jejich uspořádání je dáno tématem, kterým se zabývá, tj. nejdříve je výkladová část následována úkoly nebo jsou úkoly vkládány průběžně do výkladu. U každého úkolu je modře zobrazen **vzor** řešení. Pod oranžovou **ikonkou** QR kódu se skrývá **online aktivita** vytvořená v aplikaci LearningApps. Její funkce je upevňovací, procvičovací a také sebekontrolní. Ikonka je při zobrazení na monitoru aktivní, tj. automaticky převede žáka k patřičnému cvičení. Online aktivity je možné zobrazit také díky QR kódu a zkrácenému URL odkazu, jejich seznam je zařazen na konci každého pracovního materiálu pro daný předmět. Každé **nové sloveso** je v textu zvýrazněno tučným písmem a jeho význam je zobrazen na stejné stránce pomocí poznámkového lístečku.

Jako autorky jsme se snažily o to, aby byl materiál názorný a intuitivní. Přesto je třeba určitá míra asistence u žáka, který pracovní listy vyplňuje. Je nutné, aby žák úkoly plnil v uvedeném pořadí, neboť získání další jazykové kompetence v daném cvičení je vždy závislé na předchozím úkolu. Žák si potřebuje být jist, že pochopil zadání i probíranou látku, přestože je toto ověření do jisté míry suplováno online aktivitami.

Je možné, že jako odborníci na daný předmět objevíte jevy, ke kterým budete mít výhrady, a to v oblasti užívání češtiny (např. výrazy produkovat, skladovat apod.) či v oblasti odborné (dělení různých jevů do kategorií apod.). Pokuste se nad tímto přivřít oči, neboť pro cizince je v první fázi výuky velmi důležité, aby jazyk instrukcí i tématu byl co nejvíce zjednodušený a názorný. Musíme si uvědomit, že žák-cizinec bude schopen pochopit látku v plné šíři i hloubce a toto porozumění vyjádřit jazykově až za několik měsíců, dokonce i let.

Přejeme Vám, aby i druhý díl souboru pracovních listů napomohly jak Vám, tak i žákům-cizincům překlenout nelehké období prvních výukových hodin na 2. stupni ZŠ. Budeme velmi rády za zpětnou vazbu.

autorky

Mgr. Dita Macháčková, autorka

ditusamachonte@seznam.cz

Dita Macháčková, členka a bývalá tajemnice AUČCJ. Vystudovala češtinu a ruštinu na FPE ZČU v Plzni, kde po dokončení studia začala vyučovat ruskou literaturu a češtinu pro cizince, které se věnuje dodnes. Od roku 2004 působí na LF UK v Plzni, kde vede semináře češtiny pro cizince. Několik let se pravidelně účastní MLJŠ ZČU v Plzni, v letech 2012–2017 jako koordinátorka sekce češtiny pro cizince. Je členkou zkušebních komisí zkoušek češtiny pro cizince, metodičkou kurzů češtiny pro cizince, přednáší problematiku výuky češtiny pro cizince na ZČU v Plzni a spolupracuje s mnoha subjekty (vzdělávací instituce, neziskové organizace, soukromé firmy). Ve volném čase se věnuje výuce dětí a svému projektu CZECHING (www.czeching.cz), kde sdílí vytvořené materiály či tipy do výuky a pořádá metodické webináře.

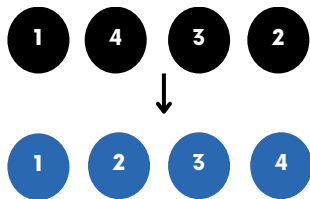
BcA. Alina Pylaeva, design a ilustrace

pylaevalin@gmail.com

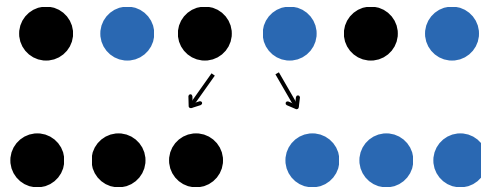
Alina Pylaeva, ilustrátorka původem z Běloruska. V roce 2023 absolvovala obor Mediální ilustrace na FDU ZČU v Plzni. Zúčastnila se kolektivních výstav různých českých a mezinárodních projektů, její ilustrace jsou v několika kolektivních knihách o Česku a českých dějinách. Spolupracovala s UJP ZČU, Odborem životního prostředí města Plzně a soukromými firmami. Specializuje se na didaktické ilustrace přírody, folklóru, lidových tradic, historických událostí a osobností a na komiks. Její tvorbu můžete sledovat na [Instagramu](#) @illu.ali.

INSTRUKCE

Řadíme:

Třídíme:

Píšeme:

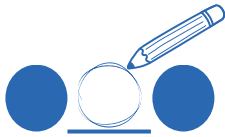
Odpovídáme:

 ANO

 NE

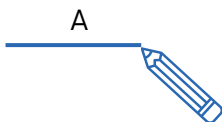
Doplňujeme:

Spojujeme:

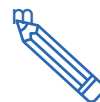

Podtrháváme:

Převádíme:

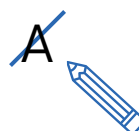
1 km = 1000

Měříme:

Škrtáme:

INSTRUKCE

Počítáme:

$$2 + 2 = 4$$

Porovnáváme:

$$2 = 2$$

Zaokrouhlujeme:

$$1,75 = 2$$

Trénujeme:

